

פרק א': פרשנות

הגדרות
[1]

1. בחוק זה —

- "ועדה רפואית" ו"ועדה רפואית עליונה" — ועדה כאמור שהורכבה מכוח סעיף 51;
- "זמן", לענין חובת התייצבות לפי חוק זה — לרבות תקופת זמן שתחילתה מיום מסויים או מעשיית דבר מסויים או מאירוע מאורע מסויים;
- "חוקי השיקום" — חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט—1959 [נוסח משולב], חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ט—1950,² חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), התשי"ט—1949,³ וכל חוק אחר ששר הבטחון יכריז עליו כעל חוק שיקום;
- "יוצא-צבא" — אזרח ישראלי או תושב קבוע שהוא אחד מאלה:
- (1) גבר מגיל שמונה עשרה עד גיל חמישים וארבע;
- (2) אשה מגיל שמונה עשרה עד גיל שלושים ושמונה;
- "מיועד לשירות בטחון" — אזרח ישראלי או תושב קבוע שעדיין לא התייצב לשירות בטחון ושהוא אחד מאלה:
- (1) גבר מגיל שבע עשרה עד גיל חמישים וארבע;
- (2) אשה מגיל שבע עשרה עד גיל שלושים ושמונה;
- "פוקד" — מי שמונה לפוקד לפי סעיף 50;
- "רופא" — מי שהוא מורשה או זכאי להיות מורשה לעסוק ברפואה לפי פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז—1976;⁴
- "רופא שיניים" — מי שהוא מורשה או זכאי להיות מורשה לעסוק ברפואת שיניים לפי פקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט—1979;⁵
- "שירות בטחון" — שירות סדיר או שירות מילואים;
- "שירות סדיר" — שירות בכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל;
- "שירות מילואים" — שירות בכוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל;
- "חושב קבוע" — אדם שמקום מגוריו הקבוע הוא בשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל, או מי שרואים את שהותו כשיבת קבע מכוח סעיף 45.

2. לענין חוק זה —

- (1) חישוב גילים ייעשה לפי הלוח העברי;
- (2) מי שהגיע לגיל פלוני בשנה פלונית של הלוח העברי רואים אותו —

1 ס"ח התשי"ט, עמ' 276.

2 ס"ח התשי"ט, עמ' 162.

3 ס"ח התשי"ט, עמ' 13 (32).

4 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 394.

5 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 614.

- (א) אם הגיע לאותו גיל אחרי יום א' בתשרי ולפני יום א' בניסן של אותה שנה — כמי שהגיע לאותו גיל ביום א' בתשרי של אותה שנה ;
- (ב) אם הגיע לאותו גיל אחרי יום א' בניסן של אותה שנה — כמי שהגיע לאותו גיל ביום א' בניסן של אותה שנה ;
- (3) בדבר קביעת הגיל יחולו ההוראות שבתוספת.

פרק ב': התייצבות לרישום ולבדיקה

3. (א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל מיועד לשירות בטחון או יוצא־צבא להתייצב לרישום במקום ובזמן שהפוקד או מי שהוא הסמיך לכך קבע בצו.

התייצבות לרישום [3]

(ב) מי שנקרא להתייצב כאמור חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו כאמור ולמסור לפוקד או לאדם שמינה הפוקד לכך את הפרטים הנוגעים אליו שנקבעו בתקנות.

(ג) מי שנקרא להתייצב כאמור ומילא את המוטל עליו לפי סעיף קטן (ב), וחל שינוי בפרט מן הפרטים הנזכרים בו שנקבע בתקנות כפרט יסודי, חייב להודיע לפוקד על השינוי תוך ארבעה עשר ימים מיום השינוי.

(ד) מיועד לשירות בטחון או יוצא־צבא שהתייצבו לרישום מכוח סעיף זה, חייבים לשאת אתם תמיד תעודה המעידה על התייצבותם, כפי שנקבע בתקנות, ולהראותה לשוטר וכן לפוקד או למי שהוא הסמיך, כשידרשו לכך.

4. (א) מיועד לשירות בטחון, שנקרא להתייצב לרישום לפי סעיף 3 ועדיין לא התייצב לבדיקה לפי סעיף 5, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לבדיקה מוקדמת, אגב ביצוע הרישום, אם הוא סבור שבדיקה כאמור דרושה לביצוע הרישום או להחשת הליכי הבדיקה לפי סעיף 5.

בדיקה מוקדמת [א3]

(ב) מיועד לשירות בטחון שנקרא להתייצב כאמור, חייב להתייצב במקום ובזמן שקבע בצו הפוקד או מי שהוא הסמיך לכך ולהיבדק כל בדיקה מסוגי הבדיקות שקבע שר הבטחון בתקנות לענין זה.

5. (א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל יוצא־צבא להתייצב לבדיקה במקום ובזמן שנקבעו בצו, לשם קביעת כשרו לשירות בטחון.

התייצבות לבדיקה כושר [4]

(ב) יוצא־צבא שנקרא להתייצב כאמור, חייב להתייצב, במקום ובזמן שקבע בצו הפוקד או מי שהוא הסמיך לכך ולהיבדק כל בדיקה שתידרש לדעת ועדה רפואית, לשם קביעת כשרו הרפואי לשירות בטחון, וכן להיבדק, לפי הוראות הפוקד או מי שהוא הסמיך לכך, כל בדיקה אחרת לשם קביעת כשרו הכללי בשירות בטחון, לרבות בדיקה לשם קביעת מידת התאמתו למילוי תפקיד פלוני בשירות בטחון ; המבחנים לכושר רפואי לדרגותיו ייקבעו בתקנות.

(ג) סיימה ועדה רפואית את בדיקתו של יוצא־צבא, תקבע הועדה אם היא מוצאת אותו כשר מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן — כשר לשירות) או שהיא מוצאת אותו בלתי כשר מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן — בלתי כשר לשירות) או בלתי כשר ארעית מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן — בלתי כשר ארעית לשירות).

6. (א) יוצא-צבא שנמצא בלתי כשר לשירות או בלתי כשר ארעית לשירות, רשאי פוקד לקראו בצו להתייצבות לבדיקה חוזרת לשם קביעת כשרו לשירות (להלן — בדיקה חוזרת), והוא חייב להתייצב במקום ובזמן שקבע בצו הפוקד או מי שהוא הסמיך לכך.

(ב) הסמכות הנתונה לפוקד לפי סעיף קטן (א) נתונה לו גם לגבי יוצא-צבא ששירת שירות סדיר, או היה נמנה עם כוחות המילואים, וניתן לו פטור משירות סדיר או משירות מילואים מחמת שנמצא בלתי כשר לשירות או בלתי כשר ארעית לשירות.

(ג) מי שנמצא בלתי כשר לשירות ובבדיקה חוזרת נמצא כשר לשירות, הרי אם טרם נקרא לשירות סדיר, או אם נקרא לשירות סדיר אך טרם השלים את תקופת השירות שהוא חייב בה לפי חוק זה, רשאי פוקד בצו לקרוא לו —

(1) להתייצב לשירות סדיר או להשלמת תקופת השירות — אם טרם מלאו לו עשרים ושלוש שנים;

(2) להתייצב לשירות סדיר או להשלמת תקופת השירות — לתקופה שלא תעלה על שישה חדשים או על תקופה שיש בה כדי להשלים את תקופת השירות שהוא חייב בה לפי חוק זה, לפי התקופה הקצרה יותר — אם מלאו לו עשרים ושלוש שנים;

(3) להתייצב לשירות סדיר או להשלמת תקופת השירות — לתקופה כאמור בסעיפים 15 או 16, לפי גילו, אם הוא רופא או רופא שיניים, בין שמלאו לו עשרים ושלוש שנים ובין שטרם מלאו לו עשרים ושלוש שנים; ומי שנקרא חייב להתייצב כאמור.

(ד) מי שנמצא בלתי כשר ארעית לשירות ובבדיקה חוזרת נמצא כשר לשירות, הרי אף אם נקרא לשירות סדיר, אך טרם השלים את תקופת השירות שהוא חייב בה לפי חוק זה, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב להשלמת תקופת השירות שהוא חייב בה לפי חוק זה, ומי שנקרא חייב להתייצב כאמור.

(ה) בכל בדיקה חוזרת תשתמש הועדה הרפואית במבחנים שהם בתוקף בשעת ביצוע הבדיקה החוזרת.

7. מצאה ועדה רפואית כי יוצא-צבא הוא כ"ר לשירות, או בלתי כשר לשירות או בלתי כשר ארעית לשירות, תמסור הועדה הודעה בכתב על החלטתה ליוצא-הצבא ולפוקד, והם רשאים, בתנאים שנקבעו בתקנון, לבקש כי הועדה הרפואית או הועדה הרפואית העליונה, לפי הענין, תבדוק את יוצא-הצבא בבדיקה נוספת ותקבע את כשרו לשירות.

8. פוקד רשאי, בצו, לקרוא לאזרח ישראלי או לתושב קבוע, שמלאו לו שבע עשרה שנים, להתייצב לבדיקה רפואית במקום ובזמן שנקבעו בצו, לשם קביעת כשרו לשירות בטחון, ובחישוב גילו לא יחול סעיף 2(2); ניתן צו כזה, יחולו על אותו אזרח ישראלי או תושב קבוע הוראות סעיפים 5(ב) ו-6(ג), ו-7 כאילו היה יוצא-צבא.

9. פוקד רשאי בצו, באישור שני רופאים מורשים, להורות כי מיועד לשירות בטחון יחוסן בהרכבות ובזריקות חיסון (להלן — פעולות חיסון) מפני מחלה פלוגית בזמן ובמקום שינקוב בצו; מיועד לשירות בטחון שניתן עליו הצו חייב להתייצב ולאפשר את פעולות החיסון כמפורש בצו.

תחולת חוקי
שיקום על מי
שנפגע מבדיקה
או מחיסון
[ז' 17ג]

10. (א) מיועד לשירות בטחון או יוצא-צבא שאינו משרת שירות בטחון, שנפגע עקב בדיקה או פעולות חיסון לפי פרק זה, יחולו עליו ועל בני משפחתו חוקי השיקום, כאילו היה בשעת הפגיעה בשירות בטחון והפגיעה אירעה בתקופת שירותו ועקב שירותו, ואם לא שירת שירות בטחון אחרי הפגיעה, רואים אותו, לענין חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט—1959 [נוסח משולב], כאילו שוחרר מהשירות במועד שבו נמצא, לפי חוק זה, בלתי כשר לשירות או הופטר ממנו; לענין סעיף זה, "פגיעה" — מחלה, החמרת מחלה או חבלה.

(ב) כל חיקוק המדבר בחוקי השיקום, ייקרא כאילו היה מדבר גם בסעיף קטן (א), והוא כשאינו כוונה אחרת משתמעת.

11. פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל גבר, שהוא מיועד לשירות בטחון או יוצא-צבא, להתייצב במקום ובזמן שקבע בצו הפוקד או מי שהוא הסמיך לכך, לשם מתן אמצעי זיהוי ששר הבטחון יקבע בתקנות; מי שהצו חל עליו חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו כאמור לשם מתן אמצעי הזיהוי.

צו בדבר מתן
אמצעי זיהוי
[ד7]

12. (א) מיועד לשירות בטחון שנקרא להתייצב לבדיקת כשרו לשירות בטחון ולא התייצב, או שהתייצב וסירב להיבדק או להשלים את הבדיקות, רשאי פוקד לקרוא לו להתייצב לשירות בטחון, לפי סעיפים 13 או 27 ולפי הענין, אם אותה שעה היה יוצא-צבא, אף על פי שכשרו לשירות בטחון עדיין לא נקבע; אך הוא לא יתחיל באימון צבאי כל עוד לא נבדק בדיקה רפואית לצורך קביעת כשרו הרפואי לשירות בטחון ונמצא כשר לשירות, והוראות סעיפים 5 עד 8 יחולו על הבדיקה, בשינויים המחוייבים לפי הענין; הבדיקה תיערך תוך חודש ימים לאחר התייצבותו, ואם סירב להיבדק, דינו כדין מי שהפר את סעיף 122 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו—1955.

א-התייצבות
לבדיקה
אינה פוטרת
מהתייצבות
לשירות בטחון
[8]

(ב) סעיף קטן (א) יחול, בשינויים המחוייבים, על יוצא צבא שנמצא בלתי כשר ארעית לשירות ונקרא להתייצב לבדיקה חוזרת לפי סעיף 6 ולא התייצב, או שהתייצב וסירב להיבדק או להשלים את הבדיקות.

פרק ג': שירות סדיר

13. פוקד רשאי, בצו, לקרוא —

(1) ליוצא-צבא, גבר, שנמצא כשר לשירות והוא באחד הגילים שמשמונה עשרה עד עשרים ותשע, או שהוא רופא או רופא שיניים והוא באחד הגילים שמשלושים עד שלושים ושמונה;

(2) ליוצא-צבא, אשה, שנמצאה כשרה לשירות והיא באחד הגילים משמונה עשרה עד עשרים ושש, או שהיא רופאה או רופאת שיניים והיא באחד הגילים שמעשרים ושבע עד שלושים ושמונה,

להתייצב, תוך התקופות הנזכרות בסעיף 20, לשירות סדיר במקום ובזמן שקבע בצו הפוקד, או מי שהוא הסמיך לכך, ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.

14. (א) אורח ישראלי או תושב קבוע, שעדיין לא הגיע לגיל שמונה עשרה והוא נמצא כשר לשירות, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות סדיר, אם הוא ביקש זאת בכתב ואם הוריו או אפוטרופסו נתנו את הסכמתם לכך ומלאו לו שבע עשרה שנים.

התייצבות
לשירות סדיר
[9]

התייצבות
לשירות לפי
בקשה
[10]

(ב) ניתן צו לפי סעיף זה, יחולו הוראות חוק זה על מי שהצו ניתן לגביו, כאילו היה יוצא-צבא שהגיע לגיל שמונה עשרה ונקרא להתייצב לשירות סדיר לפי סעיף 13.
(ג) סעיף 2 (2) לא יחול על החישוב אם מלאו או לא מלאו לאדם פלוני שבע עשרה שנים.

זמן השירות
לגבר
[11]

15. יוצא-צבא, גבר, שנקרא להתייצב לשירות סדיר לפי סעיפים 13 או 14, חייב בשירות סדיר —

- (1) של שלושים חדשים — אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים שמשמונה עשרה עד עשרים ושש;
- (2) של עשרים וארבעה חדשים — אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים שמעשרים ושש עד עשרים ותשע או כשהוא רופא או רופא שיניים והוא באחד הגילים שמשלושים עד שלושים וארבע; אלא שאם בא לארץ כעולה אחרי שהגיע לגיל עשרים ושבע יהיה חייב בשירות סדיר של שמונה עשר חדשים בלבד;
- (3) של שנים עשר חדשים — אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא רופא או רופא שיניים והוא באחד הגילים משלושים וחמש עד שלושים ושמונה.

זמן השירות
לאשה
[12]

16. יוצא-צבא, אשה, שנקראה להתייצב לשירות סדיר לפי סעיפים 13 או 14, חייבת בשירות סדיר —

- (1) של עשרים וארבעה חדשים — אם היא נקראה להתייצב לשירות סדיר כשהיא באחד הגילים שמשמונה עשרה עד עשרים ושש או כשהיא רופאה או רופאת שיניים והיא באחד הגילים שמעשרים ושבע עד שלושים וארבע; אלא שאם באה לארץ כעולה אחרי שהגיעה לגיל עשרים ושבע תהיה חייבת בשירות סדיר של שמונה עשר חדשים בלבד;
- (2) של שנים עשר חדשים — אם היא נקראה להתייצב לשירות סדיר כשהיא רופאה או רופאת שיניים והיא באחד הגילים שמשלושים וחמש עד שלושים ושמונה.

התנדבות
לשירות כטחון
[13]

17. (א) מי שאינו חייב בשירות סדיר רשאי להתנדב לשירות בכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל, ומי שאינו חייב בשירות מילואים רשאי להתנדב לשירות בכוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, הכל בתנאי שהגיע לפחות לגיל שבו היה מותר לקרוא אדם לשירות לפי סעיף 14.

(ב) החייב בשירות סדיר לפי חוק זה רשאי להתנדב לתקופת שירות סדיר נוספת על התקופה שהוא חייב בה, בין אם טרם התחיל בשירות סדיר, בין אם הוא משרת אותה שעה בשירות כאמור ובין אם השתחרר משירותו, והחייב בשירות מילואים לפי חוק זה רשאי להתנדב לתקופת שירות מילואים נוספת על התקופה שהוא חייב בה.

(ג) התנדבות כאמור בסעיף זה תהא בהצהרה חתומה ביד המתנדב וטעונה אישור שר הבטחון; ההצהרה תפרט את תקופת ההתנדבות.

(ד) המשרת באישור שר הבטחון כמתנדב לפי סעיף זה, דינו לענין זכויותיו וחובותיו לפי כל חיקוק כדון מי שמשרת מכוח חוק זה שירות סדיר או שירות מילואים, לפי הענין.

(ה) מי שהתנדב לשירות סדיר או לתקופת שירות סדיר נוספת או לשירות מילואים או לתקופת שירות מילואים נוספת, יהיה חייב בשירות עד תום התקופה הנקובה בהצהרת ההתנדבות, אלא אם כן הורה שר הבטחון על שחרורו במועד מוקדם יותר; אולם מי שהתנדב לשירות מילואים או לתקופת שירות מילואים נוספת ישוחרר לפני תום התקופה הנקובה בהצהרה, אם מסר במועד שנקבע לכך בתקנות הודעה מוקדמת בכתב על רצונו להשתחרר.

(ו) שר הבטחון רשאי לקבוע בתקנות תקופות התנדבות לשירות וכללים בדבר קבלת מתנדבים לשירות ובדבר שחרורם מהשירות.

(ז) תקופת שירות סדיר ששירת אדם כמתנדב תופחת מתקופת השירות הסדיר שיהיה חייב בה.

(ח) סעיף זה אינו חל על קבלה לשירות קבע ועל שחרור ממנו.

18. אדם שבתקופת שירותו הסדיר היה כלוא בשל עבירה על פי פסק דין של בית דין צבאי או של בית משפט אחר, או על פי פסק של קצין שיפוט בכיר, וכן אדם שנעדר מן השירות שלא כדיון או שנעדר ברשות שהושגה בטענות כוזבות והורשע על כך כדיון, ואם היתה לו זכות ערעור — לא ערער על ההרשעה או שערעורו על ההרשעה נדחה, אין רואים את תקופת כליאתו ואת תקופת העדרו לענין חישוב זמן השירות כתקופה שבה מילא חובת שירות סדיר, אלא אם כן הורה בית הדין הצבאי, בית המשפט או קצין השיפוט הבכיר הוראה אחרת.

זמן השירות
לנעדר כן
השירות
[14]

19. הורשע אדם כדיון, ואם היתה לו זכות ערעור — לא ערער על ההרשעה או שערעורו על ההרשעה נדחה, לאחר שחרור משירות סדיר, בשל היעדרות מן השירות שלא כדיון או בשל היעדרות ברשות שהושגה בטענות כוזבות, ובית הדין הצבאי או קצין השיפוט הבכיר לא הורה כי לענין חישוב זמן השירות יראו את תקופת ההיעדרות כתקופה שבה מילא אותו אדם חובת שירות סדיר, רשאי הפוקד לקרוא להתייצב להשלמת תקופת השירות הסדיר שהיה חייב בו לפי חוק זה אילולא שוחרר.

דיון עונש
שהוטל לאחר
שחרור משירות
[14]

20. (א) יוצא-צבא לא ייקרא להתייצב לשירות סדיר אלא אם כן הזמן שנקבע להתייצבות הוא תוך תקופות אלה:

תקופת הקריאה
להתייצבות
לשירות סדיר
[15]

(1) לגבי מי שהיה אזרח ישראלי או תושב קבוע בהגיעו לגיל שמונה עשרה — תוך עשרים וארבעה חדשים מיום שהגיע לגיל שמונה עשרה:

(2) לגבי מי שהיה לאזרח ישראלי או תושב קבוע לאחר הגיעו לגיל שמונה עשרה — תוך עשרים וארבעה חדשים מיום שהיה לאזרח או לתושב כאמור, אולם לא תוך ששה חדשים מאותו יום אלא אם כן הסכים לכך.

(ב) יוצא-צבא ששירותו הסדיר נדחה לפי בקשתו, בהתאם לסעיף 36, מותר לקרוא לו להתייצב לשירות סדיר, אם המועד שנקבע להתייצבותו הוא תוך שנים עשר חדשים מיום תום תקופת הדחיה או תוך התקופה שנקבעה בסעיף קטן (א), לפי המאוחר.

(ג) נמצא מיועד לשירות בטחון בלתי כשר ארעית לשירות, לא תבוא במנין התקופות להתייצבות לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) התקופה שנקבעה לענין זה בתקנות לצדו של המבחן שמכוחו נמצא המיועד בלתי כשר ארעית לשירות; התקופה שלא תבוא במנין תתחיל מחדש אחרי כל בדיקה חוזרת, אם שוב נמצא בה המיועד בלתי כשר ארעית לשירות.

(ד) סעיף קטן (א) לא יחול על מי שנקרא להתייצב לשירות סדיר לפי סעיף 6 (ג) או (ד) או סעיף 19.

חובת הכשרה
חקלאית
[16]

21. (א) שנים עשר החדשים הראשונים לשירותו הסדיר של יוצא-צבא יוקדשו בעיקרם, אחרי אימון צבאי ראשוני, להכשרה חקלאית, כפי שייקבע בתקנות, אלא שלגבי יוצא-צבא שנשלח לשירות בחיל האוויר או בחיל הים רשאי שר הבטחון להורות שתקופת שירותו המיועדת להכשרה חקלאית תוקדש, כולה או מקצתה, לשירות באותו חיל.

(ב) תקופת שירותה הסדיר של אשה, לאחר תקופת ההכשרה החקלאית, תוקדש לתפקידים שייקבעו בתקנות.

(ג) ענפי המשק שההכשרה בהם היא בגדר הכשרה חקלאית, והסדרים והמשטר של הכשרה חקלאית — ייקבעו בתקנות.

(ד) עד יום א' בתשרי התשמ"ו (16 בספטמבר 1985) רשאי שר הבטחון להורות לגבי יוצא-צבא, כי תקופת שירותו הסדיר המיועדת להכשרה חקלאית תידחה או תוקדש, על אף האמור בסעיף קטן (א), כולה או מקצתה, לשירות סדיר שאינו בגדר הכשרה חקלאית.

שירות על
גרעינים
התיישבותיים
[17]

22. (א) שר הבטחון יתקין תקנות שתכליתן לשמור, תוך כדי ביצוע הוראות פרק זה, על שלמותם של גרעינים התיישבותיים.

(ב) הוראות סעיף 21 (ד) אין כוחן יפה לגבי חברים לגרעין התיישבותי שחלות עליו תקנות שהותקנו על-פי סעיף קטן (א), פרט לחברי גרעין כזה הנשלחים להתאמן או לשרת בתפקידים פיקודיים של שירות בטחון ובתנאי שמספרם, ביחס ליתר חברי הגרעין, לא יעלה על האחוז שנקבע בתקנות.

הכשרת השכלת
ישראלית
[18]

23. חייל המשרת בשירות סדיר ורמת השכלתו נמוכה מרמה של השכלה יסודית שנקבעה בתקנות, שלושה חדשים משירותו הסדיר יוקצו להקניית השכלה, באופן ובתנאים שנקבעו בתקנות; התקנות יותקנו בהסכמת שר החינוך והתרבות, לאחר התייעצות עם ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

שירות במשמר
הגבול
[18א ו-18ב]

24. (א) שר הבטחון, בהתייעצות עם שר המשטרה או עם מי שהוא הסמיך לכך, רשאי להורות בצו כי יוצא-צבא גבר, שנמצא כשר לשירות והוא באחד הגילים שמשמנה עשרה עד עשרים ותשע, ישרת במשמר הגבול שבמשטרת ישראל (להלן — משמר הגבול) כל תקופת השירות הסדיר שהוא חייב בה או חלק ממנה, הכל כאמור בצו — בין שהתחיל בשירותו זה ובין אם לאו — ועליו להתייצב לשירות במשמר הגבול בהתאם לאמור בצו.

(ב) שירות במשמר הגבול לפי חוק זה, דינו לענין חוק זה וחוקי השיקום כדין שירות סדיר, והוא כשאין הוראה מפורשת אחרת בחוק זה.

סמכויות וחובות
של המשרת
במשמר הגבול
[18ג]

25. (א) כל עוד יוצא-צבא משרת בהתאם לצו לפי סעיף 24 (א), לא יראוהו לענין חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו—1955, והתקנות לפיו כחייל כמשמעותו בסעיף 1 לאותו חוק.

(ב) דינו של יוצא-צבא המשרת כאמור הוא כדין שוטר בכל הנוגע לסמכויותיו וחובותיו, לרבות כללי המשמעת, ואולם —

(1) לא יחולו עליו הוראות סעיף 10 (2) לפקודת המשטרה [נוסח חדש],

התשל"א—1971, בדבר הסמכות לשחררו או לפטרו, הוראות סעיפים 11, 12, 13 ו-18 עד 20 וכן הפרק הרביעי לפקודה האמורה;
(2) שכרו יהיה כשכרו של יוצא-צבא המשרת שירות סדיר.

המשך שירות
סדיר אחרי
גמר השירות
במשמר הגבול
[18ד]

26. יוצא-צבא ששירותו במשמר הגבול בא לידי גמר בהתאם לאמור בצו לפי סעיף 24 (א) או עקב ביטולו של הצו, ותקופת השירות הסדיר שהיה חייב בה אלמלא הצו עדיין לא עברה, יהיה חייב בשירות סדיר עד תום התקופה האמורה.

פרק ד': שירות מילואים

27. (א) יוצא-צבא שנמצא כשר לשירות והוא אינו בשירות סדיר יהיה נמנה עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל וחייב בשירות מילואים שנתי ובשירות מילואים חדשי לתקופות המפורטות בפרק זה.

חובת שירות
מילואים
[19]

(ב) יוצא-צבא החייב בשירות מילואים כאמור, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות מילואים במקום ובזמן שנקבעו בצו, ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.

(ג) יוצא-צבא החייב בשירות מילואים כאמור, והוא נמנה עם יחידה של כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, רשאי מפקדו בדרגת סגן-משנה או בדרגה גבוהה מזו, לקרוא לו בכל דרך שימצא לנכון להתייצב לשירות מילואים ביחידתו במקום ובזמן שקבע המפקד, ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור; לענין סעיף 55 (ב) עד (ו), רואים קריאה לשירות מילואים לפי סעיף קטן זה כצו.

28. תקופת שירות המילואים החדשי היא יום אחד לכל חודש, או שני ימים רצופים לכל חדשיים, או שלושה ימים רצופים לכל שלושה חדשים, או שתיים עשרה שעות לשיעורין לכל חודש, הכל כפי שיקבע בכל מקרה הפוקד או המפקד, כאמור בסעיף 27; ובלבד —

שירות מילואים
חדשי
[20]

(1) שלא יצורפו ימי השירות החדשי, על ידי הסמכת תקופה אחת של שירות חדשי לחברתה, לתקופה כוללת העולה על שלושה ימים, אלא בהסכמת יוצא-הצבא;

(2) שאותם ימים או אותן שעות לא יחולו בשבת או במועדי ישראל.

29. (א) תקופת שירות המילואים השנתי היא —

שירות מילואים
שנתי
[21]

(1) לגבר באחד הגילים שמשמונה עשרה עד שלושים ותשע, ולאשה באחד הגילים שמשמונה עשרה עד שלושים וארבע — עד שלושים ואחד ימי שירות לכל שנה;

(2) לגבר באחד הגילים שמעל שלושים ותשע עד חמישים וארבע — עד ארבעה עשר ימי שירות לכל שנה;

(3) לגבר או אשה בדרגת רב-טוראי או בדרגה גבוהה מזו — עד שבעה ימי שירות כל שנה נוסף לימי השירות הנזכרים בפסקה (1) או (2).

(ב) שירות מילואים שנתי יהיה רצוף, אולם מפקד כאמור בסעיף 27 (ג) רשאי להורות, כי תקופת שירות של יוצא-צבא בשנה מסוימת תחולק לפי אחת מאלה:

(1) לשניים — אם ראש המטה הכללי של צבא-הגנה לישראל, או מפקד בדרגת אלוף שהוא הסמיך לכך, הרשה זאת לענין אותה שנת שירות, בין לגבי יוצא-צבא פלוני ובין לגבי סוג יוצאי-צבא שיוצא-הצבא נמנה עמו;

(2) לשניים או ליותר — אם הסכים לכך יוצא-הצבא בכתב.

שירות מילואים
בהגא
[22]

30. לא ייקרא יוצא-צבא גבר באחד הגילים שמארבעים וחמש עד חמישים וארבע לשרת שירות מילואים אלא בהגא, כמשמעותו בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א—1951; סייג זה לא יחול על יוצא-צבא שהוא בדרגת סגן משנה או בדרגה גבוהה מזו, או שהוא בעל מקצוע ישיר הבטחון קבע אותו בתקנות כמקצוע נדרש לענין סעיף זה.

זמן השירות
במילואים
לנעדר
[23]

31. יוצא-צבא אשר בהיותו בשירות מילואים היה כלוא בשל עבירה לפי פסק דין של בית דין צבאי או של בית משפט אחר, או לפי פסק של קצין שיפוט בכיר, וכן אדם שנעדר מן השירות שלא כדין או שנעדר ברשות שהושגה על סמך טענות כוזבות והורשע על כך כדין, ואם היתה לו זכות ערעור — לא ערער על ההרשעה או שערעורו על ההרשעה נדחה, אין רואים את תקופת כליאתו ולא את תקופת היעדרותו לענין חישוב זמן השירות, כתקופה שבה מילא חובת שירות מילואים, אלא אם כן הורה בית הדין הצבאי, בית המשפט או קצין השיפוט הבכיר הוראה אחרת.

תקנות לחישוב
זמן
[24]

32. שר הבטחון רשאי לקבוע בתקנות —

- (1) את אופן חישוב השנה לצורך סעיפים 27 עד 31;
- (2) את מידת תחולתן של הוראות סעיפים 27 עד 31 לגבי שנה מסויימת על מי שסיים תוך אותה שנה את שירותו הסדיר;
- (3) את דינה של תקופת שירות מילואים שנתי שהתחילה בשלהי שנה אחת ונסתיימה, תוך כדי שירות רצוף, בשנה שלאחריה.

הטלת חובות
שלא בזמן
השירות
[25]

33. שר הבטחון רשאי, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, להטיל בתקנות חובות על יוצאי-צבא הנמנים עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל שעה שאינם בשירות, ולקבוע כי אי קיומן מהווה עבירה על פי תקנות כאמור, אם תכלית חובות אלה להבטיח את פעולתו התקינה של צבא-הגנה לישראל ולשמור על רכושו שנמסר ליוצאי-צבא כאמור.

פרק ה': הוראות כלליות

שירות לפי צו
שר הבטחון
[26]

34. (א) שר הבטחון רשאי, אם הוא משוכנע שבטחון המדינה מחייב זאת —
- (1) לקרוא, בצו, לכל יוצא-צבא הנמנה עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, להתייצב לשירות סדיר או לשירות מלואים, כפי שנקבע בצו, במקום ובזמן שנקבעו בצו, ולשרת כל זמן שהצו יעמוד בתקפו;
 - (2) להסמיך בצו מפקד כאמור בסעיף 27 (ג) או פוקד לקרוא בצו ליוצא-צבא להתייצב ולשרת כאמור.

ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב ולשרת כאמור.

(ב) צו של שר הבטחון להתייצב לשירות סדיר או לשירות מילואים שניתן לפי סעיף קטן (א) וכן צו של מפקד או פוקד שניתן על פי סעיף קטן (א) לצרכי כוננות יובאו על ידי שר הבטחון, בהקדם ככל האפשר אחרי הינתנם, לידיעת ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

(ג) הועדה רשאית לאשר צו כאמור בסעיף קטן (ב), בשינויים או בלי שינויים, או לא לאשרו, או להביאו בפני הכנסת; תקפו של הצו יפקע ארבעה עשר ימים מיום הינתנו, מלבד אם אושר, וכפי שאושר, בידי הועדה או בידי הכנסת לפני תום המועד האמור.

(ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לא יחולו על צו של פוקד ומפקד כאמור בסעיף קטן (א) (2) שניתן לפני יום י"א בכסלו התשמ"ה (5 בדצמבר 1984).

35. (א) יוצא-צבא החייב להתייצב לשירות סדיר, יהא נמנה עם הכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל מן הזמן שנקבע בצו להתייצבות; לא התייצב, ללא צידוק מספיק, רואים אותו כאילו באותו זמן עזב את השירות שלא ברשות.

חלות חוק
הצבא
[27]

(ב) יוצא-צבא החייב להתייצב לשירות מילואים, רואים אותו כאילו היה בשירות מן הזמן שנקבע להתייצבותו בצו או בקריאה לפי סעיף 27 (ג); לא התייצב, ללא צידוק מספיק, רואים אותו כאילו באותו זמן עזב את השירות שלא ברשות.

36. שר הבטחון רשאי בצו, אם ראה לעשות כן מטעמים הקשורים בהיקף הכוחות הסדירים או כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, או מטעמים הקשורים בצרכי החינוך, ההתיישבות הבטחונית או המשק הלאומי, או מטעמי משפחה או מטעמים אחרים —

סמכות לפטור
משירות ולדחות
שירות
[28]

(1) לפטור יוצא-צבא מחובת שירות סדיר, או להפחית את תקופת שירותו;

(2) לפטור יוצא-צבא מחובת שירות מילואים לתקופה מסוימת או לחלוטין;

(3) לפי בקשת יוצא-צבא או מיועד לשירות בטחון שאינו יוצא-צבא, לדחות בצו, לתקופה שיקבע בו, את מועד ההתייצבות שנקבע לאותו אדם לפי חוק זה לרישום, לבדיקה רפואית או לשירות בטחון או להמשך שירות זה אם כבר החל בשירות.

37. (א) דחיית שירות לפי סעיף 36 (3) יכול שתהיה בתנאי או ללא תנאי; היתה הדחיה בתנאי, חייב מי שצו הדחיה חל עליו לקיים את התנאי, ואם עקב שינוי הנסיבות אין עוד בידו לקיימו, חייב הוא להתייצב, תוך שבעה ימים מהיום שבו חל השינוי, לפני הפוקד או לפני מי שהפוקד הסמיכו לכך ולהודיע לו על הנסיבות שבגללן אין עוד בידו לקיים את התנאי.

תנאים לדחיית
שירות
[29]

(ב) הפוקד או מי שהוא הסמיכו לכך יתן למי שצו הדחיה חל עליו, לפי דרישתו, תעודה המעידה על התייצבותו כאמור; כל עוד לא בוטל הצו תשמש התעודה הצדק לאי-קיום התנאי.

38. (א) נתן שר הבטחון צו לפי סעיף 36, רשאי הוא לבטל את הצו בהתקיים אחד מאלה:

ביטול צו לפטור
משירות או
לדחיית שירות
[29א]

(1) הוא נתבקש בכתב לעשות כן מאת מי שהצו חל עליו;

- (2) הצו ניתן בשל טעות, בפרט חיוב, של מי שהוסמך לתיתו.
 (3) הטעמים שבגללם ניתן הצו אינם קיימים עוד;
 (4) לא קויים תנאי מן התנאים שנקבעו בצו דחיה לפי סעיף 37 (א).
 (ב) ביטול לפי סעיף קטן (א) יהיה בצו.

(ג) שר הבטחון לא ישתמש בסמכותו לפי סעיף קטן (א) (2) עד (4) אלא לאחר שניתנה למי שהצו חל עליו הודמנות לטעון נגד הביטול.

(ד) בתום תקופת הדחיה שניתנה לפי סעיף 36 (3), חייב מי שצו הדחיה חל עליו, להתייצב לרישום, לבדיקה רפואית, לשירות בטחון או להמשך השירות אם כבר החל בשירות, ואם בוטל הצו מכוח סעיף קטן (א) חייב הוא להתייצב למילוי החובה במועד שנקבע לכך בהודעה על ביטול הצו, ואם לא נקבע המועד — תוך ארבעה עשר ימים מהיום שבו הגיע צו הביטול לידיעתו.

39. (א) פטורות מחובת שירות בטחון:

(1) אם לילד;

(2) אשה הרה.

(ב) אשה נשואה פטורה מחובת שירות סדיר.

(ג) יוצא-צבא, אשה, שהוכיחה באופן שנקבע בתקנות לרשות שנקבעה על פיהן, כי טעמים שבמצפון או טעמים שבהווי משפחתי דתי מונעים אותה מלשרת בשירות בטחון, פטורה מחובת אותו שירות.

(ד) יוצא-צבא, אשה, הרואה עצמה נפגעת על ידי החלטה של רשות כאמור בסעיף קטן (ג) רשאית, בתנאים ובדרך שייקבעו בתקנות, לערור עליה לפני ועדת ערר שימנה שר הבטחון.

(ה) ועדת הערר לא תהא קשורה בסדרי דין ובדיני הראיות אלא תפעל בדרך שתראה מועילה ביותר לבירור השאלות העומדות להחלטתה.

40. מיועדת לשירות בטחון שהצהירה בכתב לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א—1971⁹, בפני שופט או דיין בבית דין רבני, שלושה אלה:

(1) טעמים שבהכרה דתית מונעים אותה מלשרת בשירות בטחון;

(2) היא שומרת על כשרות בבית ומחוצה לו;

(3) היא אינה נוסעת בשבת —

תהא פטורה מחובת שירות בטחון לאחר שתמסור את התצהיר, באופן ובמועד שייקבעו בתקנות, לפוקד שהוסמך לכך.

41. (א) הורשעה מיועדת לשירות בטחון בפסק דין סופי של בית משפט על עבירה לפי סעיף 46 או על עבירה לפי סעיף 239 לחוק העונשין, התשל"ז—1977¹⁰, בשל תצהיר לפי סעיף 40 — בטל מעיקרו הפטור לפי סעיף 40.

(ב) הזמן שעבר מיום הפטור לפי סעיף 40 עד ליום ההרשעה כאמור בסעיף קטן (א) לא יובא במנין התקופות שבסעיף 20.

9 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.
 10 ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

42. (א) היה לפוקד יסוד סביר להניח, כי פטור או דחייה או קביעת אי-כוש כלשהי לגבי אדם פלוני היו תוצאה של מסירת ידיעות כוזבות או של מעשי מרמה או הטעיה אחרים, הן של אותו אדם והן של אחר, רשאי הוא להורות על עיון חוזר בדבר בידי מי שמוסמך לכך, לפי הענין.

(ב) המקיים עיון חוזר יתן לנוגע בדבר הזדמנות להשמיע את דבריו, ואם שוכנע כי הפטור או הדחייה או קביעת אי-הכושר היו תוצאה ממסירת ידיעות או ממעשים כאמור, רשאי הוא לבטלם לפי חומר הראיות שלפניו.

(ג) לענין מילוי חובה לפי חוק זה, תקפה של החלטת ביטול בעיון חוזר היא למפרע מיום מתן הפטור או הדחייה או הקביעה הקודמת של אי-הכושר, והנוגע בדבר יקיים את הוראות חוק זה וכל תקנה, צו או הוראה אחרת שניתנו לפיו כאילו לא ניתנו הפטור או הדחייה או לא נקבע אי-כשרו לשירות בטחון, לפי הענין, ולא יבוא במנין התקופות שבסעיף 20 הזמן שעבר ממתן הפטור או הדחייה או מן הקביעה הקודמת עד לביטולם, לפי הענין.

(ד) הוראות סעיף זה אינן גורעות לא מאחריותו הפלילית של אדם ולא מסמכויות אחרות, הן לפי חוק זה והן לפי כל דין אחר.

(ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על פטור לפי סעיף 40.

43. (א) מיועד לשירות בטחון ויוצא-צבא הנמנה עם הכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל לא יצאו לחוץ לארץ אלא לפי היתר מאת שר הבטחון.

יצאה לחוץ
לארץ
[31]

(ב) יוצא-צבא שהמשך שירותו הסדיר נדחה מכל סיבה שהיא, לא יצא לחוץ לארץ בתקופת הדחייה אלא לפי היתר מאת שר הבטחון.

(ג) היתר לפי סעיף זה יכול שיהא בתנאי או ללא תנאי, לרבות תנאי בדבר שהותו של בעל ההיתר בחוץ לארץ; היה ההיתר בתנאי, חייב בעל ההיתר לקיים את התנאי, ואם עקב שינוי הנסיבות אין עוד בידיו לקיימו, חייב הוא להודיע בכתב, תוך שלושים ימים מהיום שבו חל השינוי, למי ששר הבטחון הורה בצו, על הנסיבות שבגללן אין עוד בידו לקיים את התנאי.

(ד) מי שניתנה לו הודעה לפי סעיף קטן (ג), יתן לבעל ההיתר לפי דרישתו תעודה המעידה על מתן ההודעה; כל עוד לא בוטל ההיתר או לא נצטווה בעל ההיתר לחזור לישראל לפי סעיף זה, תשמש התעודה הצדק לאי-קיום התנאי.

(ה) לא קויים תנאי מתנאי ההיתר, רשאי שר הבטחון לבטל את ההיתר, ואם לא קויים התנאי לאחר שבעל ההיתר יצא לחוץ לארץ, רשאי השר להורות לו בצו לחזור לישראל במועד שקבע בצו; בעל היתר שנצטווה כאמור חייב לחזור לישראל לא יאוחר מן המועד שנקבע בצו.

(ו) לא ישתמש שר הבטחון בסמכותו לפי סעיף קטן (ה) אלא לאחר שנתן לבעל ההיתר הזדמנות להביא בפניו את טענותיו.

44. (א) שר הבטחון רשאי, בתקנות, לחייב בני אדם מסויגים שנקבעו בהן למסור לפוקד לפי דרישתו פרטים שנקבעו בתקנות, ככל שהם ידועים להם, בנוגע לאדם המיועד לשירות בטחון או שהוא יוצא-צבא שנמצא כשר לשירות, או בנוגע לסוג בני אדם כאמור.

דרישת ידיעות
[33]

(ב) דרישה לפי סעיף קטן (א) למסור פרטים רפואיים לא תינתן אלא לרופא מורשה, לא תתייחס אלא לפרטים הדרושים לקביעת כושר לשירות, ולא תטיל חובה למסור פרטים כאמור אלא לפוקד שהוא חייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו—1955, שהוא רופא מורשה.

(ג) לא תידרש לפי סעיף זה מסירת פרטים על מחלת נפש אלא אם כן המחלה נקבעה בתקנות שהתקין שר הבטחון בהתייעצות עם שר הבריאות.

(ד) מי שהגיעה אליו לפי סעיף זה ידיעה בדבר מחלה, חייב לשמרה בסוד ולא לגלותה אלא במידה שיש בכך צורך לשם ביצוע חוק זה והתקנות לפיו, או אם הורשה לכך מאת בית משפט או מאת בית דין צבאי או מכוח החובה לענות על שאלות שמציג לו מי שמוסמך לערוך חקירות על ביצוע עבירות.

(ה) סעיף 28 לחוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו—1955¹¹, לא יחול על מי שחייב למסור ידיעות לפי סעיף קטן (א).

חובת שירות
בתחום של
השוהת בארץ
ללא רשיון
[34]

45. (א) שהה אדם בישראל על פי רשיון לשיבת מעבר, לשיבת ביקור או לשיבת ארעי כאמור בחוק הכניסה לישראל, התשי"ב—1952¹², ונשאר בישראל ששה חדשים לפחות לאחר שפקע תקפו של הרשיון בלי שחודש, ראשי פוקד להתרות בו בכתב כי אם לא ישיג רשיון לשיבה כאמור תוך שלושה חדשים מיום מסירת ההתראה לידיו, יראו, לענין שירות בטחון, את שהותו בישראל כשיבת קבע; עברו שלושה חדשים ולא הושג הרשיון, יראו, לענין חוק זה, מאותו יום ואילך את שהותו של האדם בישראל כשיבת קבע, וינתגו בו, לענין חוק זה, כאילו הגיע ארצה כעולה ביום האמור.

(ב) מסירתה של התראה לפי סעיף זה תהיה מסירה כדין, אף אם נמסרה לבן-משפחה של הנוגע בדבר הגר אתו ושמלאו לו שמונה עשרה שנים או אם נשלחה לנוגע בדבר בדואר רשום לפי מענו הרגיל או מענו האחרון.

(ג) בחישוב כל תקופה לפי סעיף זה לא יבואו במנין —

(1) כל תקופה שבה היה הנוגע בדבר במאסר או במעצר לפי כל דין, או שהיה משוחרר ממאסר או ממעצר בערבות על פי כל דין;

(2) התקופה שבין הגשת הבקשה של הנוגע בדבר להיתר יציאה לפי כל דין לבין היום שבו הודיעו לו כדין על מתן ההיתר; הוראה זו לא תחול על איסור יציאה שהטיל בית משפט או בית דין מוסמך בתובענה אזרחית, או שהטיל ראש ההוצאה לפועל בביצוע פסק דין או החלטה אחרת שניתנו בתובענה אזרחית.

פרק ו': עבירות וסדרי דין

אינשיו
[25] (א) רי(ב)

46. (א) מי שעשה אחת מאלה, דינו — מאסר שנתיים:
(1) לא מילא חובה המוטלת עליו בחוק זה או לפיו;
(2) מסר ביודעין לרשות הפועלת לפי חוק זה ידיעה כוזבת בפרט שהוא חייב למסור לפי חוק זה;

11 ס"ח התשט"ו, עמ' 121.
12 ס"ח התשי"ב, עמ' 354.

- (3) השיג צו של פטור משירות או של דחיית שירות לפי סעיף 36, פטור לפי סעיף 40, היתר יציאה לחוץ לארץ לפי סעיף 43 או כל הקלה אחרת הניתנת לפי חוק זה, הכל על ידי כך שמסר ביודעין לרשות הפועלת לפי חוק זה ידיעה כוונת בפרט חשוב;
- (4) עבר עבירה לפי סעיף 43.

(ב) מי יעשה אחת מאלה, דינו — מאסר חמש שנים:

- (1) עשה אחד הדברים המפורטים בסעיף קטן (א), בכוונה להשתמש משירות בטחון;
- (2) חיבל או הטיל מום בגופו, או הניח לאדם אחר לחבל או להטיל בו מום, בכוונה לפגוע על ידי כך בכשרו הרפואי לשירות בטחון.

47. בתי המשפט בישראל מוסמכים לשפוט את מי שעבר בחוץ לארץ עבירה לפי סעיף 46.

עבירת חוץ
[28(ג)]

48. במשפט פלילי על אי מילוי חובת התייצבות לפי חוק זה —

- (1) הראיה על הנאשם, כי בזמן הגעוד לקיום חובת התייצבות לא היה תושב קבוע ולא היה בגיל שבו הוא חייב בקיום החובה האמורה; אולם בית המשפט רשאי, אם ראה צורך בכך לשם עשיית צדק, להטיל את חובת הראיה בענינים האמורים על התובע;
- (2) בכפוף לאמור בפסקה (1) אין על התובע להוכיח אלא שהנאשם חייב באותה חובה, ואם הוכיח זאת — על הנאשם הראיה שמילא אותה חובה.

חובת הראיה
[36]

49. ניתן צו לפי חוק זה המטיל על אדם למלא חובה בזמן שנקבע בצו, והוא לא מילא את החובה באותו זמן, יעמוד הצו בתקפו לגבי אותו אדם עד שהוא ימלא את החובה; האמור בזה אינו גורע מאחריותו הפלילית של אדם על אי-מילוי חובה בזמן שנקבע בצו, וחיובו בדין על אי-מילוי חובה המוטלת עליו אינו פוטר אותו מאותה חובה.

תקפו של צו
[37]

פרק ז': דרכי ביצוע

50. (א) שר הבטחון רשאי למנות פוקדים לענין חוק זה.
- (ב) מינויו של פוקד יכול להיות כללי או מסוייג.
- (ג) הודעה על מינויו של פוקד תפורסם ברשומות.

פוקדים
[39]

51. אופן הרכבתן של ועדה רפואית ושל ועדה רפואית עליונה וכן סדרי עבודתן ייקבעו בתקנות.

ועדות רפואיות
[40]

52. (א) פוקד רשאי לאשר בתעודה בחתימת ידו כי אדם פלוגי חייב במילוי חובה לפי חוק זה וכי לא קיים חובה זו בזמן שנקבע לקיומה; כל שוטר שבידו תעודה כאמור רשאי לעצור את האדם ולהחזיקו במעצר עד שיובא ללשכת הגיוס או למקום אחר הגועד להתייצבותו ועד שימלא את החובה המוטלת עליו, ובלבד שתקופת המעצר לפי סעיף זה לא תעלה על 48 שעות.

סמכויות שור
[41]

(ב) לענין סעיף 28(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט—1969, י, יהיו לפוקד, ולועדה רפואית ולועדה רפואית עליונה, לרשות שנקבעה לפי סעיף 39(ג), ולועדת ערר שמונתה לפי סעיף 39(ד) ולועדה מייעצת שנתמנתה לפי סעיף 53, בנוסף לסמכויותיהם האחרות לפי חוק זה או על פיו, כל הסמכויות לאסוף ראיות לשם הפעלת סמכויותיהם.

ועדות מייעצות
[42]

53. שר הבטחון רשאי למנות ועדות מייעצות לצורך ביצוע חוק זה.

אצילת סמכויות
[43]

54. (א) שר הבטחון רשאי לאצול לאדם אחר את הסמכויות הנתונות בידיו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, חוץ מסמכויות אלה:

- (1) הסמכות להתקין תקנות;
- (2) הסמכות למנות פוקדים לפי סעיף 50;
- (3) הסמכות לתת צווים לפי סעיף 34(א) (1);
- (4) הסמכות למנות ועדות מייעצות לפי סעיף 53.

(ב) הודעה על אצילת סמכויות לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

דין צווים
[44]

55. (א) צו לפי סעיפים 14, 24, 36, 38 ו-43(ה) יכול להיות אישי או לסוג מסויים; כל צו אחר לפי חוק זה יכול להיות כללי או לסוג מסויים או אישי; צווים אישיים לפי סעיפים 38(א)(2), (3) או (4) או 43(ה) והוראה לפי סעיף 42 יהיו מנומקים, וצו אישי אחר ינומק אם דרש זאת האדם שעליו חל הצו, אולם חובת ההנמקה לא תחול אם בטחון המדינה מחייב שלא לגלות את נימוקי הצו.

(ב) צו לפי חוק זה אין חובה לפרסמו ברשומות.

(ג) צו יחייב את האדם שעליו הוא חל מן הזמן שהגיע לידיעתו.

(ד) צו שפורסם ברשומות, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת האדם שעליו הוא חל בצהרי היום שלאחר יום הפרסום.

(ה) צו שלא פורסם ברשומות, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת האדם שעליו הוא חל —

(1) אם הוא נמסר לו או לאחד מבני משפחתו הגרים אתו ושאינו למטה מגיל שמונה עשרה — בזמן המסירה;

(2) אם הוא נשלח אליו בדואר רשום לפי מען מקום מגוריו הקבוע — בתום שבעים ושתיים שעות מזמן שנמסר לדואר למשלוח;

(3) אם הוא פורסם ברדיו או בטלוויזיה או בלוחות המודעות של רשות מקומית — בתום ארבע שעות מזמן הפרסום;

(4) אם הוא פורסם בשני עתונים יומיים לפחות — בתום ארבע שעות מזמן הפצת העתונים במקום הימצאו.

(ו) צו שנמסר או נשלח לאדם שעליו הוא חל או שפורסם, הכל בדרך האמורה בסעיף קטן (ה), רואים אותו כאילו הגיע לידיעתו של אותו אדם בזמן האמור בסעיף קטן (ה), אף אם פורסם הצו לאחר מכן ברשומות.

הגשת בקשות
[45]

56. שר הבטחון רשאי בתקנות לקבוע מועד להגשת בקשות לפי חוק זה, אופן הגשתן ופרטים כיוצא באלה.

13 ס"ח התשכ"ט, עמ' 28.

57. שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, לרבות תקנות בדבר ביצוע חוק זה לגבי מיועד לשירות בטחון או לגבי יוצא-צבא שאינו מיועד לשירות בטחון השוהים בחוץ לארץ.

תוספת

(סעיף 2(3))

1. בתוספת זו —

תגרות

[1]

"תעודה אישית" — תעודת לידה, דרכון, תעודת מסע, תעודת זיהוי ותעודה כיוצא באלה, וכן כל מסמך שבו רשם עובד הציבור, במילוי תפקידו, את גילו של אדם; "עובד הציבור" — כמשמעותו בחוק העונשין, התשל"ז—1977.

2. (א) כתאריך לידתו של אדם לצורך חוק זה ייחשב התאריך הרשום במרשם האוכ' לוסין, אם קיים רישום כזה.

צו למסור ראיות

בדבר גיל

[2]

(ב) ראה פוקד כי הרישום במרשם האוכלוסין אינו ברור דיו או כי אינו שלם, או כי אין במרשם האוכלוסין כל רישום בדבר תאריך לידתו של אדם פלוני, ויש לפוקד יסוד סביר להניח כי אותו אדם נקרא או עשוי להיקרא לרישום לפי סעיף 3 לחוק זה, רשאי הוא לצוות עליו, בצו אישי, למסור לפוקד ראיות בדבר גילו.

3. (א) פוקד רשאי לקבוע לפי חוק זה את גילו של אדם לפי ראיות שהובאו לפניו כאמור בסעיף 2(ב); לא הובאו ראיות כאמור או שלא שוכנע הפוקד בנכונותן של ראיות כאמור, או מצא הפוקד כי תאריך הלידה של אדם שונה מהתאריך הרשום במרשם האוכלוסין, יבקש מתן הצהרה על גילו בהתאם לחוק קביעת גיל, התשכ"ד—1963.¹⁴

סמכויות הפוקד

לקביעת גיל

[3]

(ב) אדם שברישומי מרשם האוכלוסין לגביו לא נרשם החודש שבו נולד, או שנצטווה מכוח חוק זה למסור ראיות בדבר גילו, ולא הוכיח להנחת דעתו של פוקד את החודש שבו נולד, יורה הפוקד בכתב לנהוג כאילו נולד בחודש הראשון של השנה שבה נולד.

(ג) אדם שברישומי מרשם האוכלוסין לגביו לא נרשם היום בחודש שבו נולד, או שנצטווה מכוח חוק זה למסור ראיות בדבר גילו, ולא הוכיח להנחת דעתו של פוקד את היום שבו נולד, יורה הפוקד בכתב לנהוג בו כאילו נולד ביום הראשון של החודש שבו נולד.

(ד) נקבע לאדם מתח גילים לפי חוק קביעת גיל, התשכ"ד—1963, רשאי הפוקד להורות בכתב לנהוג בו כאילו נולד באמצע התקופה של מתח הגילים.

(ה) רשאי פוקד, בכל מקרה שיש לו יסוד סביר להניח כי אדם נקרא או עשוי להיקרא לרישום לפי סעיף 3 לחוק זה, לצוות עליו, בצו אישי, להתייצב לפני ועדה רפואית לשם בדיקת גילו מבחינת התפתחותו הגופנית, השכלית והנפשית, בזמן ובמקום שיקבעו הוא או הועדה הרפואית, ואותו אדם חייב להתייצב לפני הועדה הרפואית בזמן ובמקום האמורים, להיחקר בידיה ולהיבדק כל בדיקה רפואית או אחרת שהועדה תמצא לנחוצה לשם קביעת גילו.

14 ס"ח התשכ"ד, עמ' 7.

(1) "שנה" ו"חודש", לענין סעיף זה — השנה והחודש לפי הלוח ששימש להוכחת שנת לידתו של האדם.

4. נקבע גילו של אדם או שנותה הקביעה לפי חוק קביעת גיל, התשכ"ד—1963, רשאי הפוקד, אם לא הוזמן להופיע בבירור הבקשה כאמור בסעיף 7 לאותו חוק, לבקש מבית משפט השלום שינוי הקביעה, ורשאי הפוקד לעשות כן אף אם אין בידו ראיות נוספות על אלו שהיו בפני בית המשפט; בבירור בקשה זו רשאי הפוקד לחקור את האדם ועדים שהעידו בבירור בקשה קודמת לקביעת גילו או לשינויה.

5. הודיע אדם פלוני, או מי שאדם פלוני עומד בפיקוחו, לעובד הציבור הפועל במילוי תפקידו על גילו של אותו אדם, והודעה זו אינה מתיישבת עם הרישום בתעודות אישיות של אותו אדם, רשאי פוקד להורות בכתב, לאחר שנתן הזדמנות לנוגע בדבר להשמיע את טענותיו ולאחר ששוכנע כי ההודעה לא ניתנה לצרכי השתמטות משירות בטחון ואף אין טעם סביר אחר לסתור את ההודעה, כי לענין חוק זה יראו את ההודעה כנכונה.

6. הוראות תוספת זו אינן גורעות מסמכויות בית המשפט לפי כל דין אחר.

7. הפוקד יביא כל הוראה לפי תוספת זו לידיעת הנוגע בדבר, בדרך שבה מותר להביא צו לידיעתו של אדם לפי סעיף 55(ה) לחוק זה.

לוח השוואה לפי הסעיף הקודם

סעיף קודם	סעיף חדש	סעיף קודם	סעיף חדש	סעיף קודם	סעיף חדש
1	1	17	22	33	44
2	2	18	23	34	45
3	3	א18	24(א)	35(א)—(ב)	46
א3	4	ב18	24(ב)	35(ג)	47
4	5	ג18	25	36	48
5	6	ד18	26	37	49
6	7	19	27	38	57
7	8	20	28	39	50
א7	9	22	30	40	51
ב7	10(א)	23	31	41	52
ג7	10(ב)	24	32	42	53
ד7	11	25	33	43	54
8	12	26	34	44	55
9	13	27	35	45	57
10	14	28	36	א45	56
11	15	29	37	46	הרשמת
12	16	א29	38	47	הרשמת
13	17	30	39	48	הרשמת
14	18	א30	40	49	הרשמת
א14	19	31	43	50	הרשמת
15	20	32	42		
16	21	א32	41		

לוח השוואה למי הסעיף החדש

סעיף קודם	סעיף חדש	סעיף קודם	סעיף חדש	סעיף קודם	סעיף חדש
	30	15	20	1	1
	א30	16	21	2	2
	32	17	22	3	3
	32	18	23	א3	4
	31	א18 ו-18ב	24	4	5
	33	ג18	25	5	6
	34	ד18	26	6	7
	א35—(ב)	19	27	7	8
	(ג)35	20	28	א7	9
	36	21	29	ב7 ו-7ג	10
	37	22	30	ד7	11
	39	23	31	8	12
	40	24	32	9	13
	41	25	33	10	14
	42	26	34	11	15
	43	27	35	י2	16
	44	28	36	13	17
	א45	29	37	14	18
	45, 38	א29	38	א14	19